

Nr 121.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1936 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till Häradsrätterna: Avlöningar och Ersättning till befattningshavare vid rådhusrätter och till städer för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande jämte väckta motioner.

(3:e avd.)

1:o) **Häradsrätterna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1936/1937, under andra huvudtiteln, innefattande anslagen till justitiedepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 20, sid. 52—71, av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över justitiedepartementensärenden) att

dels fastställa följande avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.**Utgifter.**

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:			
a) Lön, tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag	kronor	713,500	
b) Ersättning till vissa vikarier för häradshövdingar, <i>förslagsvis</i>	»	15,000	kronor 728,500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	751,000	
b) Ålderstillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	»	30,600	» 781,600
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a) Partiell löneförbättring åt häradshövdingarna	kronor	96,000	
b) Ersättning för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande	»	251,700	» 347,700
4. Arvoden åt tingstolkar			» 4,000
		Summa kronor	1,861,800

Särskilda uppbördsmedel.

Bidrag från häradshövdingarna till avlönanande av viss icke-ordinarie personal	kronor	144,000
--	--------	---------

 Nettoutgift kronor 1,717,800;

dels ock till Häradsrätterna: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av 1,717,800 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts förslag har utskottet till behandling förehäft *dels* en inom första kammaren av herr *E. Löfgren* väckt motion, nr 115, vari hemställts, att riksdagen ville till bestridande av arvoden åt rättsbildade biträden i domsagorna utöver tidigare beviljade anslag anvisa ett belopp av 120,000 kronor samt i den under andra huvudtiteln upptagna avlöningsstaten för häradsrätterna göra de ändringar, som föranleddes av detta förslag,

dels en inom första kammaren av herrar *I. Öhman* och *T. Borell* väckt motion, nr 116, vari hemställts, att riksdagen ville besluta att avlöningarna till de i årets statsverksproposition ifrågasatta nya andre notarierna måtte helt bestridas av statsmedel ävensom vidtagna därav föranledda ändringar i avlöningsstaten för häradsrätterna,

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 176, inom första kammaren av herr *T. Nilsson* m. fl., och den andra, nr 432, inom andra kammaren av herrar *J. W. Mårtensson* och *T. Erlander*, vari hemställts, att riksdagen måtte — för att bereda Kungl. Maj:t tillfälle att i domsagorna anställa, utöver i statsverkspropositionen föreslagna 20 nya andre notarier, ytterligare 70 rättsbildade biträden (notarieaspiranter) — höja det i statsverkspropositionen för Häradsrätterna: Avlöningar äskade beloppet med 85,800 kronor samt i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att, därest sådan av departementschefen i propositionen ifrågasatt ändring i hovrätternas arbetsordningar vidtoges, att där infördes stadgande, att av den för fiskalskompetens erforderliga domsagotjänstgöringen viss minimitid skulle avse anställning såsom statsavlönad notarie, denna minimitid fastställdes till ett år,

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 233, inom första kammaren av herr *K. G. Westman* m. fl. och den andra, nr 299, inom andra kammaren av herr *Å. Hassler* m. fl., vari hemställts, att riksdagen ville bevilja anslag till anställande i domsagorna av sexton andre notarier utöver det i statsverkspropositionen upptagna antalet,

dels ock en inom andra kammaren av herr *C. G. Jacobsson* m. fl. väckt motion, nr 542, vari hemställts, att riksdagen måtte bevilja anslag till sexton andre notarier utöver det i statsverkspropositionen upptagna antalet och dessutom 52 notarieaspiranter att anställas i domsagorna.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna I: 115, 116, 176 och 233 samt II: 542.

Häradsrätternas avlöningsanslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 1,426,900 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat påverkas av ifrågasatt sammanslagning av Östra och Medelsta domsagor i Blekinge län. Enligt departementschefen skulle i den sammanslagna domsagan finnas två tingslag, det ena bestående av Östra härad med tingsställe i Lyckeby och det andra bestående av Medelsta härad med tingsställe i Ronneby. Dä-

rest sammanslagningen beslutas, har departementschefen för avsikt att framdeles föreslå Kungl. Maj:t, att domsagens kansli förlägges till Ronneby. Den förändrade indelningen skulle träda i kraft den 1 januari 1937. Med hänsyn härtill och då häradshövdingen i den sammanslagna domsagan skulle tillerkännas tjänstgöringspenningar med 2,500 kronor skulle den under ifrågasvarande anslagspost upptagna delposten till lön, tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag minskas med 3,100 kronor.

Riksdagen har hittills beviljat medel för avlönande av 47 sekreterare i domsagorna, därav 10 från och med 1 januari 1936. Till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal erfordras alltså för nästa budgetår för avlönande av sistnämnda sekreterare ytterligare 20,250 kronor. Härutöver har räknats med behov av sekreterare under hela nästa budgetår eller åtminstone någon del därav i, förutom den nya domsagan i Blekinge län, en eller ett par domsagor. Medel hava fördenskull beräknats till ytterligare två sekreterare med 8,100 kronor.

Antalet andre notarier i domsagorna har föreslagits utökat med 20. Bruttokostnaden härför uppgår till 36,000 kronor.

Till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal skulle alltså, utöver i gällande avlöningsstat upptaget belopp, för nästa budgetår erfordras $(20,250 + 8,100 + 36,000) = 64,350$ kronor, vilket belopp emellertid på grund av miskat behov av medel till ersättning åt vice häradshövdingar avrundats till 64,000 kronor.

Med hänsyn till ökat antal sekreterare har till ålderstillägg m. m. till icke-ordinarie personal beräknats ett ökat medelsbehov av 3,900 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän föreslås för nästa budgetår uppdelad i två delposter, nämligen en till partiell löneförbättring åt häradshövdingarna och en till ersättning för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande. Nämnda ersättning har för innevarande budgetår bestritts från särskilt anslag under andra huvudtiteln. Någon ändring i förhållande till det för innevarande budgetår för ifrågasvarande ändamål anvisade beloppet ifrågasattes icke, men överflyttningen till förevarande anslagspost av ersättningen för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande medför en ökning av postens slutsumma med 251,700 kronor.

Då häradshövdingarna bidra till avlönande av sekreterare och andre notarier, hava uppbördsmedlen å anslaget med hänsyn till förslagen om ökning av antalet sekreterare och andre notarier ökats med 25,600 kronor, vilket belopp sålunda medför minskning av anslagets slutsumma.

I förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget skulle alltså för nästa budgetår erfordras en ökning med $(64,000 + 3,900 + 251,700 - 3,100 - 25,600)$ 290,900 kronor. Anslaget skulle alltså i riksstaten uppföras med $(1,426,900 + 290,900)$ 1,717,800 kronor.

Den ifrågasatta sammanslagningen av Östra och Medelsta domsagor i Blekinge län har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t som kansliort för den sammanslagna dom-

sagan bestämmer den plats, som ur kommunikationssynpunkt och i övrigt befinnes därtill mest lämpad.

Kungl. Maj:t har för nästa budgetår hemställt om medel för att möjliggöra anställande av 20 nya andre notarier i domsagorna. Kostnaderna för dessa nya notariers avlönande skulle liksom hittills bestridas till en del av häradshövdingarna och i övrigt av statsmedel.

Det måste anses vara ett berättigat önskemål, att de rättsbildade biträden, som oundgängligen erfordras för domsagornas behöriga skötsel, erhålla ersättning för sitt arbete. I avvaktan på denna frågas slutliga lösning har departementschefen förordat den mindre utbyggnad av det nuvarande avlöningssystemet, som möjligheten att anställa ytterligare 20 andre notarier innebär. Förslaget att sålunda successivt förbättra de rättsbildade biträdenas ställning har icke givit utskottet anledning till erinran.

Av de av hovrätterna verkställda utredningarna angående det minimiantal notarier, varav behov förefinnes, framgår, att — bortsett från notarieaspiranter — 36 andre notarier erfordras utöver det nuvarande till 108 uppgående antalet dylika notarier. Enligt utskottets uppfattning synas skäl tala för att medelsbehovet så beräknas, att möjlighet beredes för anställande av hela det antal andre notarier, som av hovrätterna anses erforderligt. Utskottet tillstyrker alltså det förslag, som framförts i de likalydande motionerna I: 233 och II: 299. Vid bifall härtill bör posten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag ökas med 28,800 kronor.

I enlighet med departementschefens uttalande bör den bestämmelse om maximering av antalet andre notarier till två, som finnes i 8 § andra stycket domsagostadgan, upphävas.

Vid 1935 års riksdag väcktes i motion inom andra kammaren fråga om ändrade grunder för de rättsbildade domsagobiträdenas avlöningar. Under hänvisning till att frågan redan vore under övervägande inom justitiedepartementet, fann riksdagen, att motionen icke borde föranleda någon riksdagens åtgärd. Riksdagen uttalade emellertid, att blivande förslag i ämnet i princip borde så utformas, att kostnaderna för de nya biträden, som befundes erforderliga för domsagornas skötsel utöver dem, som då funnes anställda, icke måtte drabba häradshövdingarna.

Den uppfattning, som föregående års riksdag i fråga om häradshövdingarnas bidragsskyldighet i princip gav uttryck åt, anser utskottet böra upprätthållas. Riksdagens uttalande innebär emellertid enligt utskottets uppfattning icke, att häradshövdingarna undantagslöst skulle befrias från kostnaderna för de nya rättsbildade biträden, som erfordras. Uttalandet torde endast hava avsett att förhindra, att häradshövdingarna i de mindre och medelstora domsagor, där behov av utökad antal rättsbildade biträden gör sig gällande, av kostnadsskäl tvingas avstå från en med hänsyn till den rättsökande allmänheten välbehörlig förstärkning av de rättsbildade arbetskrafterna. Det av departementschefen ifrågasatta förfarings sättet att bereda dessa häradshövdingar kompensation för deras utgift för nya andre nota-

rier vid den partiella löneförbättringens bestämmande synes därför utskottet väl överensstämma med riksdagens principiella uppfattning.

Departementschefen har vidare uttalat, att viss ändring av hovrätternas arbetsordningar borde komma under övervägande. För närvarande gäller, att hovrätterna må meddela fiskalsförordnande åt den som efter avlagd examen under en tid av sammanlagt tre år tjänstgjort i domsaga samt dessutom fullgjort viss annan tjänstgöring. För att åstadkomma en önskvärd utjämning av antalet notarier i de olika domsagorna och förskaffa jämväl de mera avlägsna domsagorna jämn tillgång på notarier har ifrågasatts sådan ändring av berörda stadgande, att av domsagotjänstgöringen viss minimitid, förslagsvis två år, skulle avse anställning såsom statsavlönad notarie. I anslutning till det yrkande, som i förevarande hänseende framställts i de likalydande motionerna I: 176 och II: 432, har utskottet funnit tveksamt, hurvida en dylik anordning skulle medföra åsyftat resultat. I varje fall synes utskottet en kortare minimitid än den av departementschefen ifrågasatta böra övervägas.

Till partiell löneförbättring för häradshövdingarna har för nästa budgetår beräknats oförändrat belopp eller 96,000 kronor. Den utökning av antalet andre notarier, som utskottet föreslagit, medför emellertid — med hänsyn till att häradshövdingarna i de mindre och medelstora domsagorna böra vid nämnda löneförbättrings bestämmande beredas kompensation för bidrag till nya andre notarier — att det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet bör något höjas. Enligt utskottets uppfattning synes en höjning med 10,000 kronor vara tillfyllest.

Slutligen bör vid bifall till utskottets förslag om ytterligare 16 nya andre notarier såsom särskilda uppbördsmedel upptagas ett belopp av i runt tal 154,000 kronor eller 10,000 kronor utöver Kungl. Maj:ts förslag.

Häradsrätternas avlöningsanslag skulle alltså enligt utskottets förslag i riksstaten för nästa budgetår uppföras med 1,746,600 kronor.

Till vissa motionsvis framförda yrkanden har utskottet i det föregående tagit ställning. I övrigt torde motionerna, i den mån de ej kunna anses besvarade genom vad utskottet anfört, icke böra vinna riksdagens bifall.

Då Kungl. Maj:ts förslag i här ej särskilt omförmälda delar ej givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

I:o) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag besluta, att Östra och Medelsta domsagor skola från och med den 1 januari 1937 förenas till en domsaga, vilken efter sammanslagningen skall benämnas Östra och Medelsta domsaga;

II:o) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 233 och II: 299 samt med avslag å motionen I: 116

a) fastställa följande avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.

Utgifter.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:			
a) Lön, tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag.....	kronor 713,500		
b) Ersättning till vissa vikarier för häradshövdingar, <i>förslagsvis</i>	» 15,000	kronor	728,500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar m. m.	kronor 779,800		
b) Ålderstillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	» 30,600	»	810,400
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a) Partiell löneförbättring åt häradshövdingarna	kronor 106,000		
b) Ersättning för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande	« 251,700	»	357,700
4. Arvoden åt tingstolkar		»	4,000
		Summa kronor	1,900,600

Särskilda uppbördsmedel.

Bidrag från häradshövdingarna till avlöande av viss icke-ordinarie personal	kronor 154,000
Nettoutgift	kronor 1,746,600;

b) till *Häradsrätterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av 1,746,600 kronor.

III:o) att motionerna I: 115 och 176 samt II: 432 och 542, i den mån de icke innefattas i utskottets hemställan under II:o) här ovan eller kunna anses besvarade genom vad utskottet anfört, icke må vinna riksdagens bifall.

2:o) **Ersättning till befattningshavare vid rådhusrätter och till städer för förlorad lösen i följd av in-teckningsförnyelsernas avskaffande.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34, sid. 86) att till Ersättning till befattningshavare vid rådhusrätter och till städer för förlorad lösen i följd av in-teckningsförnyelsernas avskaffande för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av 284,500 kronor.

Anslag till ersättning för förlorad lösen i följd av in-teckningsförnyelsernas avskaffande är i innevarande års riksstat upptaget med ett belopp av 536,100 kronor och avser ersättning dels till häradshövdingar och dels till städer. På sätt under föregående punkt framhållits vid behandlingen av anslaget till avlöningar vid häradsrätterna, anslagsposten till särskilda löneför-måner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, skulle för nästkomman-de budgetår medel för ersättning för nu ifrågavarande ändamål till häradshövdingar, beräknade till 251,700 kronor, upptagas under sistnämnda anslag, medan särskilt anslag å 284,500 kronor skulle äskas för beredande av ersättning i övrigt.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Ut-skottet får alltså hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må till *Ersättning till befattningshavare vid rådhusrätter och till städer för förlorad lösen i följd av in-teckningsförnyelsernas avskaffande* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av 284,500 kronor.

Stockholm den 19 maj 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Olof Olsson, Johansson* i Fredrikslund, *Bergqvist, Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson, Svensson* i Kompersmåla, *Borell, Walles, Gustafsson* i Benestad, *Sandén* och *Bäckström*, samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson, Strindlund, Holmgren, Jeppsson, Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Norling, Andersson* i Ovanmyra och *Olsson* i Staxäng.

Reservationer:

vid punkt 1:o) (Häradsrätterna: Avlöningar)

1) av herrar *Bergqvist, Nilsson* i Gränebo, *Holmgren, Jeppsson, Persson* i Falla och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottet bort avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag om sammanslagning av Östra och Medelsta domsagor samt följaktligen hemställa,

I:o) att riksdagen må avslå Kungl. Maj:ts förslag om sammanslagning av Östra och Medelsta domsagor;

II:o) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 233 och II: 299 samt med avslag å motionen I: 116

a) fastställa följande avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.**Utgifter.**

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:			
a) Lön, tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag	kronor 716,600		
b) Ersättning till vissa vikarier för häradshövdingar, <i>förslagsvis</i>	» 15,000	kronor	731,600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar m. m.	kronor 779,800		
b) Ålderstillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	» 30,600	»	810,400
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a) Partiell löneförbättring åt häradshövdingarna	kronor 106,000		
b) Ersättning för förlorad lösen i följd av in-teckningsförnyelsernas avskaffande	» 251,700	»	357,700
4. Arvoden åt tingstolkar		»	4,000
		Summa kronor	1,903,700

Särskilda uppbördsmedel.

Bidrag från häradshövdingarna till avlöande
 av viss icke-ordinarie personal kronor 154,000
 Nettoutgift kronor 1,749,700;

b) till *Häradsrätterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1936/
 1937 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,749,700 kronor;

III:o) att motionerna — — — — riksdagens bifall.

2) av herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Svensson* i Kompersmåla och *Borell*, vilka ansett, att utskottet bort *dels* i likhet med ovan antecknade reservanter avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag om sammanslagning av Östra och Medelsta domsagor, *dels ock* tillstyrka, att avlöningarna till de 36 nya andre notarierna måtte helt bestridas av statsmedel samt sålunda hemställa,

I:o) att riksdagen må avslå Kungl. Maj:ts förslag om sammanslagning av Östra och Medelsta domsagor;

II:o) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen I: 116 samt med bifall till motionerna I: 233 och II: 299

a) fastställa följande avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas tillvidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat:

Utgifter.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:
 - a) Lön, tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag kronor 716,600
 - b) Ersättning till vissa vikarier för häradshövdingar, *förslagsvis* » 15,000 kronor 731,600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:
 - a) Grundavlöningar m. m. kronor 779,800
 - b) Ålderstillägg m. m., *förslagsvis* » 30,600 » 810,400
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:

a) Partiell löneförbättring åt häradshövdingarna	kronor	96,000	
b) Ersättning för förlorad lösen i följd av in- teckningsförnyelsernas av- skaffande	»	251,700	kronor 347,700
4. Arvoden åt tingstolkar.....	»		4,000
			<u>Summa kronor 1,893,700</u>

Särskilda uppbördsmedel.

Bidrag från häradshövdingarna till avlöande av viss icke-ordinarie personal	kronor	128,000
		<u>Nettoutgift kronor 1,765,700;</u>

b) till *Häradsrätterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1936/1937
anvisa ett *förslagsanslag* av 1,765,700 kronor;

III:o) att motionerna — — — — riksdagens bifall.